

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MELCHIOR WATHELET
14 päivänä marraskuuta 2013¹

Asia C-609/12

Ehrmann AG

vastaan

Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV

(Ennakkoratkaisupyyntö – Bundesgerichtshof (Saksa))

Kuluttajansuoja — Elintarvikkeita koskevat terveystuotteet — Erityiset edellytykset —
Ajallinen soveltamisala

I Johdanto

1. Bundesgerichtshof (Saksa) pyytää nyt käsiteltävässä ennakkoratkaisupyyntössään unionin tuomioistuinta tulkitsemaan elintarvikkeita koskevista ravitsemus- ja terveystuotteista 20.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1924/2006,² sellaisena kuin kyseinen asetus on muutettuna 9.2.2010 annetulla komission asetuksella (EU) N:o 116/2010³ (jäljempänä asetus N:o 1924/2006 tai asetus), 10 artiklan 1 ja 2 kohtaa, 28 artiklan 5 kohtaa ja 29 artiklaa.

2. Tämä pyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa ovat vastakkain Ehrmann AG (jäljempänä Ehrmann) ja Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV (sopimattoman kilpailun torjumisesta vastaava saksalainen yhdistys, jäljempänä ZBW) ja joka koskee asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklassa säädettyjen velvollisuuksien ajallista soveltamista.

II Asiaa koskeva lainsäädäntö

A Unionin oikeus

3. Asetuksen N:o 1924/2006 1 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tällä asetuksella lähennetään jäsenvaltioissa annettuj[a] ravitsemus- ja terveystuotteita koskevia lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, jotta voidaan varmistaa sisämarkkinoiden tehokas toiminta ja kuluttajansuojan korkea taso.

2. Tätä asetusta sovelletaan kaupallisessa viestinnässä lopulliselle kuluttajalle tarkoitettujen elintarvikkeiden pakkausmerkinnöissä, esillepanossa tai mainonnassa esitettäviin ravitsemus- ja terveystuotteisiin.”

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.

2 — EUVL L 404, s. 9, oikaisu EUVL 2007 L 12, s. 3.

3 — EUVL L 37, s. 16.

4. Asetuksen 2 artiklan 2 kohdan 1 ja 5 alakohdassa määritellään puolestaan käsitteet ”väite” ja ”terveysväite” seuraavasti:

”1) ’väitteellä’ tarkoitetaan esitystä tai kuvausta, joka ei ole yhteisön tai kansallisen lainsäädännön mukaan pakollinen, mukaan luettuina graafiset sekä kuvia tai symboleita kaikissa muodoissa sisältävät esitykset, ja jossa todetaan, esitetään tai annetaan ymmärtää, että elintarvikkeella on erityisominaisuuksia;

--

5) ’terveysväitteellä’ tarkoitetaan väitettä, jossa todetaan, esitetään tai annetaan ymmärtää, että elintarvikeryhmän, elintarvikkeen tai sen ainesosan ja terveyden välillä on yhteys.”

5. Kyseisen asetuksen 3 artiklan otsikkona on ”Väitteitä koskevat yleiset periaatteet”, ja sen sanamuoto on seuraava:

”Ravitsemus- ja terveysväitteitä voidaan käyttää yhteisön markkinoille saatettujen elintarvikkeiden pakkausmerkinnöissä, esillepanossa ja mainonnassa vain, jos ne ovat tämän asetuksen säännösten mukaisia.

Ravitsemus- ja terveysväitteet eivät saa

a) olla totuudenvastaisia, moniselitteisiä tai harhaanjohtavia,

--”

6. Asetuksen 10 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Terveysväitteet ovat kiellettyjä, jolleivät ne täytä II luvun yleisiä edellytyksiä ja tämän luvun erityisiä edellytyksiä, jolleivät ne ole saaneet tämän asetuksen mukaista hyväksyntää ja jolleivät ne sisällä 13 ja 14 artiklassa tarkoitettuihin hyväksytyjen väitteiden luetteloihin.

2. Terveysväitteet ovat sallittuja vain, mikäli pakkausmerkintöihin tai niiden puuttuessa esillepanoon tai mainostamiseen sisältyy seuraavat tiedot:

a) maininta tasapainoisen ja monipuolisen ruokavalion ja terveiden elämäntapojen tärkeydestä;

b) kuinka paljon ja kuinka usein elintarviketta on nautittava väitetyn hyödyn saamiseksi;

c) tarvittaessa huomautus henkilöille, joiden olisi vältettävä elintarvikkeen nauttimista; ja

d) asianmukainen varoitus niissä tuotteissa, joiden liiallisesta nauttimisesta todennäköisesti aiheutuu terveysriski.

3. Viittaus ravintoaineesta tai elintarvikkeesta saatavaan yleisluontoiseen, täsmentämättömään hyötyyn yleisen terveyden tai terveyteen liittyvän hyvinvoinnin kannalta on sallittu ainoastaan, jos siihen liittyy 13 tai 14 artiklassa tarkoitettuihin luetteloihin sisältyvä yksittäinen terveysväite.

--”

7. Asetuksen N:o 1924/2006 13 artiklan otsikkona on ”Muut kuin sairauden riskin vähentämiseen ja lasten kehitykseen ja terveyteen viittaavat terveysväitteet”, ja siinä säädetään seuraavaa:

”1. Terveysväitteet, jotka kuvaavat

- a) ravintoaineen tai muun aineen vaikutusta kasvuun, kehitykseen ja elimistön toimintaan, tai
- b) psykologisia toimintoja ja käyttäytymistä, tai
- c) laihtumista, painon kontrollointia, näläntunteen vähentymistä, kylläisyydentunteen lisääntymistä tai ruokavalion energiasisällön vähentymistä, sanotun kuitenkin rajoittamatta direktiivin 96/8/EY soveltamista,

tai joissa viitataan niihin, ja joihin viitataan 3 kohdassa tarkoitettussa luettelossa, voidaan esittää ilman 15–19 artiklassa säädettyjä menettelyitä, mikäli

- i) ne perustuvat yleisesti hyväksytyyn tieteelliseen näyttöön, ja
- ii) keskivertokuluttaja ymmärtää ne helposti.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle viimeistään 31. tammikuuta 2008 luettelot 1 kohdassa tarkoitetuista väitteistä sekä niihin sovellettavista edellytyksistä ja viittaukset asiaan liittyviin tieteellisiin perusteluihin.

3. Kuultuaan viranomaista komissio hyväksyy 25 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen yhteisön luettelon, jonka tarkoituksena on muuttaa tämän asetuksen muita kuin keskeisiä osia sitä täydentämällä, 1 kohdassa tarkoitetuista sallituista väitteistä ja kaikki tarpeelliset näiden väitteiden käyttöä koskevat edellytykset viimeistään 31 päivänä tammikuuta 2010.

– –”

8. Asetuksen 28 artikla koskee siirtymätoimenpiteitä, ja sen sanamuoto on seuraava:

”1. Ennen tämän asetuksen soveltamisen alkamispäivää markkinoille saatettuja tai merkittäviä elintarvikkeita, jotka eivät ole tämän asetuksen mukaisia, voidaan kuitenkin pitää kaupan niiden viimeiseen sallittuun myyntipäivään asti, mutta ei enää 31 päivän heinäkuuta 2009 jälkeen. Mitä tulee 4 artiklan 1 kohdan säännöksiin, elintarvikkeita voidaan pitää kaupan 24 kuukauden ajan asianomaisten ravintosisältöprofiilien ja niiden käytön edellytysten hyväksymisen jälkeen.

2. Tuotteita, joihin liittyy ennen 1 päivää tammikuuta 2005 olemassa olevia tavaramerkkejä tai tuotenimiä, jotka eivät ole tämän asetuksen mukaisia, voidaan markkinoida 19 päivään tammikuuta 2022 saakka, minkä jälkeen sovelletaan tämän asetuksen säännöksiä.

3. Ravitsemusväitteitä, joita jäsenvaltiossa on käytetty niihin sovellettavien kansallisten säännösten mukaisesti ennen 1 päivää tammikuuta 2006 ja jotka eivät sisälly liitteeseen, voidaan esittää enintään 19 päivään tammikuuta 2010 saakka elintarvikealan toimijoiden vastuulla, sanotun kuitenkin rajoittamatta 24 artiklassa tarkoitettujen turvaamistoimenpiteiden hyväksymistä.

4. Graafisten sekä kuvia tai symboleita sisältävien esitysten muodossa oleviin ja tämän asetuksen yleisiä periaatteita noudattaviin ravitsemusväitteisiin, jotka eivät sisälly liitteeseen ja joita käytetään kansallisissa säännöksissä tai säännöissä määriteltyjen erityisedellytysten ja perusteiden mukaisesti, sovelletaan seuraavia säännöksiä:

- a) jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle viimeistään 31 päivänä tammikuuta 2008 nämä ravitsemusväitteet ja niihin sovellettavat kansalliset säännökset tai säännöt sekä tieteellistä näyttöä näiden säännösten tai sääntöjen tueksi;

- b) komissio tekee 25 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen näiden väitteiden käyttöä koskevan päätöksen, jonka tarkoituksena on muuttaa tämän asetuksen muita kuin keskeisiä osia.

Ravitsemusväitteitä, joita ei hyväksytä tämän menettelyn mukaisesti, voidaan käyttää 12 kuukauden ajan päätöksen tekemisestä.

5. Edellä 13 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja terveystäitteitä voidaan esittää tämän asetuksen voimaantulopäivän ja 13 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen luettelon hyväksymisen välisenä aikana elintarvikealan toimijoiden vastuulla, mikäli väitteet ovat tämän asetuksen ja niihin sovellettavien kansallisten säännösten mukaisia, sanotun kuitenkin rajoittamatta 24 artiklassa tarkoitettujen turvaamistoimenpiteiden hyväksymistä.

--”

9. Kyseisen asetuksen 29 artiklassa säädetään lopuksi seuraavaa:

”Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Sitä sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 2007.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.”

B Saksan lainsäädäntö

10. Elintarvikkeista, kulutustavaroista ja rehuista annetun lain (Lebensmittel-, Bedarfsgegenstände- und Futtermittelgesetzbuch, jäljempänä LFGB) 11 §:ssä, jonka otsikkona on ”Erehdyttämiseltä suojaamiseksi annetut säännökset”, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, säädetään seuraavaa:

”1) Elintarviketta ei saa saattaa elinkeinotoiminnassa markkinoille käyttämällä siitä harhaanjohtavaa nimitystä, väitettä tai esillepanoa tai mainostaa sitä yleensä tai yksittäistapauksessa harhaanjohtavalla kuvauksella tai muilla toteamuksilla. Menettely on harhaanjohtavaa erityisesti, jos

1. elintarvikkeesta käytetään sellaista nimitystä, väitettä, esillepanoa, kuvausta tai muita toteamuksia, jotka ovat omiaan erehdyttämään elintarvikkeen ominaisuuksista, erityisesti tyypistä, laadusta, koostumuksesta, määrästä, säilyvyydestä, alkuperästä, lähtöpaikasta tai valmistus- tai tuotantotavasta,

--”

III Tosiseikat, asian käsittelyn vaiheet ja ennakkoratkaisukysymys

11. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Ehrmann valmistaa ja jakelee maitotuotteita, joihin kuuluu hedelmärahka (”Monsterbacke”), jota myydään kaupassa kuusi 50 gramman painoista purkkia sisältävässä pakkauksessa (jäljempänä riidanalainen tuote).

12. Pakkauksen sivulla olevan ravintoainetaulukon mukaan energiasisältö 100 grammassa tätä tuotetta on 105 kcal, sokeripitoisuus 13 grammaa, rasvapitoisuus 2,9 grammaa ja kalsiumpitoisuus 130 milligrammaa. Sadassa grammassa lehmänmaitoa on myös 130 milligrammaa kalsiumia, mutta sokeripitoisuus on vain 4,7 grammaa.

13. Vuonna 2010 jokaiseen riidanalaisen tuotteen pakkaukseen painettiin mainoslause ”Yhtä tärkeä kuin päivittäinen maitolasillinen!” (jäljempänä riidanalainen mainoslause). Pakkauksessa ei ollut mitään maininnoista, joita edellytetään asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklan 2 kohdan a–d alakohdassa, jotta terveystietoja voitaisiin käyttää elintarvikkeiden pakkausmerkinnöissä tai esillepanossa.

14. ZBW piti riidanalaisesta mainoslausesta harhaanjohtavana, koska siinä ei ilmoitettu, että riidanalaisen tuotteen sokeripitoisuus oli selvästi suurempi kuin maidon. Mainoslause ei ollut sen mielestä myöskään asetuksen N:o 1924/2006 9 ja 10 artiklan mukainen siltä osin kuin se sisälsi ravitsemus- ja terveystietoja. Maitoon tehdyllä viittauksella ilmoitettiin sen mielestä ainakin epäsuorasti, että riidanalainen tuote sisältää sekin paljon kalsiumia, joten kyse ei ole pelkästä laatua koskevasta maininnasta vaan kuluttajalle luvattua terveyden liittyvästä edusta.

15. Tästä syystä ZBW nosti Landgericht Stuttgartissa kieltokanteen ja vaati samalla kehoitusmenettelyä aiheutuneiden kulujen korvaamista.

16. Ehrmann vaati tämän kanteen hylkäämistä ja vetosi siihen, että riidanalainen tuote on maitoon rinnastettavissa oleva vaihtoehtoinen elintarvike eikä sokeripitoisuuksilla olevilla vähäisillä eroavuuksilla ole merkitystä. Riidanalaisella mainoslauseella ei myöskään ilmaista tuotteen erityistä ravitsemuksellista laatua, vaan siihen sisältyy vain laatua koskeva väite, josta ei säädetä asetuksessa (EY) N:o 1924/2006. Ehrmann väitti myös, että asetuksen 10 artiklan 2 kohta ei missään tapauksessa olisi ollut sovellettavissa pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikana asetuksen 28 artiklan 5 kohdan nojalla.

17. Landgericht Stuttgart hylkäsi ZBW:n kanteen. Valitusasiaa käsitellyt Oberlandesgericht Stuttgart sitä vastoin hyväksyi kieltovaatimuksen ja kehoitusmenettelyä aiheutuneiden kulujen korvaamista koskeneen vaatimuksen 3.2.2011 antamallaan tuomiolla.

18. Tämän tuomioistuimen mukaan riidanalainen mainoslause ei ole asetuksessa N:o 1924/2006 tarkoitettu ravitsemus- eikä terveystieto. Se ei siten kuulu asetuksen soveltamisalaan. Muutoksenhakutuomioistuimen katsoi kuitenkin tämän mainoslauseen olevan LFGB:n 11 §:n 1 momentin toisen virkkeen 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla harhaanjohtava, koska kyseinen tuote sisälsi huomattavasti enemmän sokeria kuin sama määrä täysmaitoa.

19. Ehrmann teki ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen Revision-valituksen Oberlandesgericht Stuttgartin tuomiosta. Tämän mukaan riidanalainen mainoslause ei ole LFGB:n 11 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla harhaanjohtava. Se ei ole myöskään asetuksen N:o 1924/2006 2 artiklan 2 kohdan 4 alakohdassa tarkoitettu ravitsemusväite vaan tämän asetuksen 2 artiklan 2 kohdan 5 alakohdassa tarkoitettu terveystieto asiassa Deutsches Weintor annetun tuomion⁴ mukaisesti. Siinä viitataan näet riidanalaisen tuotteen ja kuluttajan terveyden väliseen yhteyteen, ja tällainen yhteys on riittävä peruste, jotta kyseessä olisi ”terveystieto”.

20. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa tässä yhteydessä, että vuonna 2010, joka on merkityksellinen ajankohta pääasian oikeudenkäynnin kannalta, riidanalaisen tuotteen pakkausmerkinnöissä ei mainittu mitään asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklan 2 kohdassa säädettyistä tiedoista. Koska siis tämän artiklan sovellettavuudesta tosiseikkojen tapahtuma-aikana on monta mahdollista tulkintaa, Bundesgerichtshof on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen: ”Oliko asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklan 2 kohdassa säädettyä tietojenantovelvollisuutta noudatettava jo vuonna 2010?”

4 — Asia C-544/10, tuomio 6.9.2012, 34 kohta.

21. Sekä Ehrmann että Euroopan komissio ovat esittäneet kirjalliset huomautuksensa. Suullinen käsittely pidettiin 10.10.2013 näiden kahden osapuolen ollessa läsnä.

IV Oikeudellinen arviointi

A Alustavia huomautuksia unionin tuomioistuimen roolista sovellettaessa unionin oikeussääntöä tosiseikkoihin

22. Ennakkoratkaisupyyntö sisältää yhden ainoan kysymyksen, joka on laadittu selvästi, täsmällisesti ja rajauksin: oliko asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklan 2 kohdassa säädettyä tietojenantovelvollisuutta sovellettava asetuksen 28 ja 29 artiklan perusteella jo vuonna 2010?

23. On ilmeistä, että tällä kysymyksellä on merkitystä vain siinä tapauksessa, että riidanalainen mainoslause on asetuksessa tarkoitettu terveysväite. Ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on jo antanut ratkaisunsa tästä. Se ei näet pidä ”mainoslausesta [kansallisessa lainsäädännössä] tarkoitettuihin tavoin harhaanjohtavana. Bundesgerichtshofin näkemyksen mukaan mainoslauseessa ei esitetä myöskään asetuksen N:o 1924/2006 2 artiklan 2 kohdan 4 alakohdassa tarkoitettua ravitsemusväitettä, *mutta sitä vastoin siinä esitetään kyseisen asetuksen 2 artiklan 2 kohdan 5 alakohdassa tarkoitettu terveysväite*”.⁵

24. Bundesgerichtshof täsmentää vielä, että ”tämä päätelmä perustuu [unionin tuomioistuimen] [edellä mainitussa asiassa] Deutsches Weintor 6.9.2012 antamaan tuomioon”.⁶

25. ”Terveysväitteen” määritelmää koskevan kysymyksen esittivät kuitenkin pääasian osapuolet sekä kirjallisissa huomautuksissaan että suullisessa käsittelyssä. Ehrmann arvioi, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen lähtökohta – jonka mukaan riidanalainen mainoslause on terveysväite – on virheellinen. Sen mielestä on unionin tuomioistuimen tehtävänä todeta näin ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, jotta tämä muuttaisi riidanalaisista mainoslauseista koskevaa luonnehdintaansa asetuksen N:o 1924/2006 oikean tulkinnan mukaisesti.

26. Katson päinvastoin, että unionin tuomioistuimen tehtävänä ei ole tässä tapauksessa tarkastella uudelleen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen arviointia, koska tämä on rajannut käsiteltävänä olevan asian oikeudellisen ja tosiseikkoihin perustuvan kehyksen eikä ole sisällyttänyt ongelman tätä näkökohtaa kysymykseensä.

27. Unionin tuomioistuin on näet todennut vakiintuneesti seuraavaa:

”20. [SEUT 267] artiklan mukaisessa [unionin] tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisessä yhteistyössä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on sen käsiteltävänä olevan asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen [unionin] tuomioistuimelle esittämällä kysymyksellä merkitystä asian kannalta. – –

21. Yksin kansallisen tuomioistuimen kuuluu siis päättää [unionin] tuomioistuimelle esitettävistä kysymyksistä, eivätkä asianosaiset voi muuttaa niiden sisältöä. – –

22. Ennakkoratkaisukysymysten aineellinen muuttaminen tai vastaaminen pääasian kantajien huomautuksissa mainittuihin lisäkysymyksiin olisi lisäksi yhteensopimatonta [unionin] tuomioistuimelle [SEUT 267] artiklassa annetun tehtävän samoin kuin sen velvollisuuden

5 – Ennakkoratkaisupyyntö 9 kohta, kursivointi tässä.

6 – Ennakkoratkaisupyyntö 9 kohta.

kanssa, joka [unionin] tuomioistuimella on sen varmistamiseksi, että jäsenvaltioiden hallituksille ja muille, joita asia koskee, annetaan mahdollisuus esittää huomautuksensa [unionin] tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan mukaisesti, kun otetaan huomioon se seikka, että tämän määräyksen mukaan ainoastaan ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevat päätökset annetaan tiedoksi asianomaisille tahoille – –”.⁷

28. Jos noudatettaisiin Ehrmannin näkemystä, veloitettaisiin unionin tuomioistuin tulkitsemaan terveysväitteen käsitettä eli asetuksen N:o 1924/2006 2 artiklan 2 kohdan 5 alakohtaa, vaikka Bundesgerichtshof ei ole esittänyt tätä kysymystä eikä ole epäillyt ennakkoratkaisupyynnössään sitä, että maininta ”Yhtä tärkeä kuin päivittäinen maitolasillinen!” on terveysväite. Näin ollen, kuten unionin tuomioistuin on jo todennut vastaavanlaisessa tilanteessa, katson, että sen ei kuulu antaa ratkaisua tästä kysymyksestä tämän ennakkoratkaisumenettelyn yhteydessä.

29. Tämä tilanne on näet täysin sama kuin asiassa Felicitas Rickmers-Linie,⁸ jossa kantaja katsoi, että olisi pitänyt vastata ennen kaikkea Finanzgericht Hamburgin esittämän kysymyksen taustalla olleeseen kysymykseen siitä, voitiinko kyseisen tapauksen kohteena ollutta liiketoimea pitää pääoman hankinnasta suoritettavista välillisistä veroista 17.7.1969 annetussa neuvoston direktiivissä 69/335/ETY (EYVL L 249, s. 25) tarkoitettuna verotettavana liiketoimena, vaikka kyseessä oli pääoman hankintaveron kannalta pelkkä fiktio ja vaikka se ei vaikuttanut yhtiön olemassaoloon eikä muuttanut sen yleistä oikeudellista eikä taloudellista rakennetta.

30. Yhteisöjen tuomioistuin vastasi tähän ennakkoratkaisupyyntöön, että ”Finanzgericht Hamburg ei ole kuitenkaan esittänyt tällaista kysymystä direktiivin 3 artiklan 2 kohdan ja 4 kohdan tulkinnasta, sillä se ei ole epäillyt ennakkoratkaisupyynnössään sitä, että nyt käsiteltävän asian kohteena olevan kaltaisesta liiketoimesta kannetaan pääoman hankintaveroa. Tässä ennakkoratkaisumenettelyssä ei siis ole syytä antaa ratkaisua tästä kysymyksestä”.⁹

31. Yhteisöjen tuomioistuin on tosin täsmentänyt, että vaikka ”[sillä] ei [SEUT 267] artiklan mukaisessa menettelyssä ole toimivaltaa soveltaa yhteisön oikeuden säännöksiä ja määräyksiä tiettyyn tapaukseen – –”,¹⁰ se voi kuitenkin ”– – esittää kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset yhteisön oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, jotka saattavat olla hyödyksi kansalliselle tuomioistuimelle sen arvioidessa yhteisön oikeuden säännösten ja määräysten vaikutuksia”.¹¹

32. Myös julkisasiamies Bot totesi asiassa Winner Wetten antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että jos ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen arvioinnin perusteltavuus voidaan asettaa kyseenalaiseksi, hänen mielestään ”– – ennakkoratkaisumenettelyä ohjaavan yhteistyön hengen mukaisesti ja jotta ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella olisi käytössään kaikki seikat, jotka liittyvät yhteisön oikeuden tulkintaan ja jotka voivat olla sille hyödyksi asian ratkaisemiseksi, unionin tuomioistuin antaa tälle tuomioistuimelle ohjeita, joiden perusteella se voi tutkia uudelleen, onko sen lähtökohta perusteltu”.¹²

33. Tätä mahdollisuutta ei mielestäni tarvitse kuitenkaan soveltaa tässä tapauksessa, sillä toisin kuin Ehrmann katsoo, Bundesgerichtshof on mielestäni soveltanut unionin tuomioistuimen tämänhetkisen oikeuskäytännön perusteella terveysväitteen käsitettä oikein, sellaisena kuin se on määriteltynä asetuksen N:o 1924/2006 2 artiklan 2 kohdan 5 alakohdassa.

7 — Asia C-138/08, Hochtief ja Linde-Kca-Dresden, tuomio 15.10.2009 (Kok., s. I-9889, 20–22 kohta). Ks. myös yhdistetyt asiat C-42/10, C-45/10 ja C-57/10, Vlaamse Dierenartsenvereniging ja Janssens, tuomio 14.4.2011 (Kok., s. I-2975, 42–44 kohta).

8 — Asia 270/81, tuomio 15.7.1982 (Kok., s. 2771).

9 — Ibid., tuomion 9 kohta.

10 — Asia C-220/06, Asociación Profesional de Empresas de Reparto y Manipulado de Correspondencia, tuomio 18.12.2007 (Kok., s. I-12175, 36 kohta).

11 — Ibid., tuomion 36 kohta.

12 — Julkisasiamies Botin asiassa C-409/06, Winner Wetten, 26.1.2010 antaman ratkaisuehdotuksen 35 kohta (tuomio 8.9.2010, Kok., s. I-8015).

34. Näin ollen terveystieteen käsitettä ei ole mielestäni tarpeen selventää Bundesgerichtshofille.
35. Sen sijaan sovellettavan säännöksen valinta voitaisiin kyseenalaistaa, vaikka kysymystä on käsitelty vain lyhyesti komission kirjallisissa huomautuksissa.
36. Kuten komissio korostaa, riidanalaisella mainoslauseella voitaisiin näet viitata elintarvikkeesta (maito) saatavaan yleisluontoiseen, täsmentämättömään hyötyyn yleisen terveyden kannalta. Tällainen mainoslause on kielletty asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklan 3 kohdassa, ellei siihen liity tämän asetuksen 13 tai 14 artiklassa tarkoitettuihin luetteloihin sisältyvä yksittäinen terveystieteen väite, mikä ei näytä olevan tilanne tässä tapauksessa. Tällöin tulisi esiin asetuksen 10 artiklan 3 kohdan ajallista sovellettavuutta koskeva ongelma.
37. Koska tämä kysymys, samoin kuin kysymys, jonka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt tästä samasta aiheesta asetuksen 10 artiklan 2 kohdan osalta, tulee kuitenkin esiin vain siinä tapauksessa, että unionin tuomioistuin katsoo Bundesgerichtshofin soveltaneen terveystieteen käsitettä oikein, tutkin aluksi toissijaisesti ja alustavasti (koska katson ensisijaisesti, että unionin tuomioistuimen ei pitäisi käsitellä tätä kysymystä) terveystieteen määritelmää koskevan ongelman. Toiseksi, vakuututtuani tarkasteluni päätteeksi siitä, että riidanalainen mainoslause on asetuksessa N:o 1924/2006 tarkoitettu terveystieteen väite, tutkin asetuksen 10 artiklan ajallista sovellettavuutta koskevan kysymyksen.

B Toissijainen alustava kysymys: terveystieteen käsite

1. Terveystieteen käsitteen laaja tulkinta

38. Asetuksen N:o 1924/2006 2 artiklan 2 kohdan 5 alakohdan mukaan ”terveystieteen väitteellä” tarkoitetaan ”väitettä, jossa todetaan, esitetään tai annetaan ymmärtää, että elintarvikeryhmän, elintarvikkeen tai sen ainesosan ja terveyden välillä on yhteys”.
39. Unionin tuomioistuin tutki tätä käsitettä ensi kertaa edellä mainitussa asiassa Deutsches Weintor antamassaan tuomiossa. Sen mukaan ”– – asetuksen N:o 1924/2006 2 artiklan 2 kohdan 5 alakohdan sanamuodosta seuraa, että asetuksessa tarkoitettu ’terveystieteen väite’ määritellään sen yhteyden pohjalta, joka elintarvikkeen tai sen ainesosan ja terveyden välillä on oltava”.¹³
40. Koska asetuksessa ei tarkenneta arvioinnin osatekijöitä, unionin tuomioistuin toteaa, että ”määritelmässä ei mitenkään tarkenneta, onko yhteyden oltava suora tai epäsuora, eikä sitä, miten vahva tai pitkäkestoinen yhteyden on oltava, [joten] *ilmaisu ”yhteys” on käsitettävä laajaksi*”.¹⁴
41. Ennen kuin tutkin tämän määritelmän soveltamista riidanalaiseen mainoslauseeseen, esitän vielä kaksi huomautusta.
42. Yhtäältä oikeuskirjallisuudessa ei ole mielestäni kyseenalaistettu tätä terveystieteen käsitteen tulkintaa, joka on vähintään laaja ellei jopa epätavallisen laaja.¹⁵

13 — Em. tuomion 34 kohta.

14 — Ibid., tuomion 34 kohta (kursivointi tässä).

15 — Sébastien Roset esittää, että tämä terveystieteen käsite on ”hyvä esimerkki näistä avoimista tai kaikenkattavista käsitteistä, joiden oikeudellinen sisältö on enemmän kuin epätasallinen ja joiden tarkoituksena on kattaa mahdollisimman monet tosiasialliset tilanteet, jotka saattavat heikentää kuluttajansuojaa”. Tämän kirjoittajan mukaan unionin tuomioistuin on siis asettanut etusijalle ”käsitteen laajan tulkinnan, kuten [asetuksen] 2 artiklan sanamuodossa edellytettiin” (kursivointi tässä, Roset, S., ”Santé publique: publicité et étiquetage des alcools et protection des consommateurs”, *Europe*, 2012, marraskuu, 430 kohta). Ks. myös Prouteau, J., ”Santé publique et libertés économiques: une nouvelle illustration d’une conciliation favorable à la santé publique”, *Revue Lamy Droit des affaires*, 2012, nro 77, s. 66–68; Van der Meulen, B., ja van der Zee, E., ”’Through the Wine Gate’ First Steps towards Human Rights Awareness in EU Food (Labelling) Law”, *European food and feed law review*, 2013, nro 1, s. 41–52, erityisesti s. 44.

43. Unionin tuomioistuin on toisaalta äskettäin vahvistanut terveysväitteen käsitettä koskevan näkemyksensä asiassa Green – Swan Pharmaceuticals CR antamassaan tuomiossa.¹⁶

44. Unionin tuomioistuimen piti kyseisessä asiassa tulkita käsitettä ”sairauden riskin vähentämistä koskeva väite”, jolla määritellään asetuksen N:o 1924/2006 2 artiklan 2 kohdan 6 alakohdassa tarkoitettavan ”terveysväitettä, jossa todetaan, esitetään tai annetaan ymmärtää, että elintarvikeryhmän, elintarvikkeen tai sen ainesosan kulutus vähentää merkittävästi ihmisillä esiintyvän sairauden kehittymisriskiä”.

45. Vaikka määritelmässä on sana ”merkittävästi”, unionin tuomioistuin katsoi, että ”ilmaisujen ’esitetään’ ja ’annetaan ymmärtää’ käyttämisestä seuraa, ettei luokittelu unionin kyseisessä säännöksessä tarkoitettuksi sairauden riskin vähentämistä koskevaksi väitteeksi edellytä, että väitteessä nimenomaisesti ilmoitettaisiin elintarvikkeen kulutuksen vähentävän merkittävästi ihmisillä esiintyvän sairauden kehittymisriskiä. *Riittää, että väite voi muodostaa tavanomaisesti valistuneelle ja kohtuullisen tarkkaavaiselle ja huolelliselle keskivertokuluttajalle mielikuvan siitä, että riskin vähentyminen on merkittävä*”.¹⁷

2. Määritelmän soveltaminen riidanalaiseen mainoslauseeseen

46. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Ehrmann myy hedelmärahkaa nimityksellä ”Monsterbacke”. Tuotetta myydään kuusi 50 gramman painoista purkkia sisältävässä pakkauksessa. Mainoslause ”Yhtä tärkeä kuin päivittäinen maitolasillinen!” painetaan kunkin pakkauksen päällykseen.

47. Tämä mainoslause ilmaisee siten ajatuksen siitä, että kyseinen tuote on päivittäisen ravitsemuksen kannalta yhtä tärkeä kuin maitolasillinen.

48. Yhdyn tältä osin ensinnäkin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen näkemykseen, jonka mukaan keskivertokuluttaja olettaa – tiedeyhteisön vahvistamalla tavalla –¹⁸ maidolla olevan hyödyllisiä terveysvaikutuksia erityisesti lapsille. Euroopan unioni on itsekin toteuttanut koulumaito-ohjelman, jonka perusteella on annettu vuodesta 1977 alkaen tukea, jonka avulla maitotuotteita on toimitettu alennetuilla hinnoilla kouluun.¹⁹ Tällä ohjelmalla, kuten kouluhedelmäohjelmallakin, on kaksi tavoitetta eli markkinoiden vakautumisen edistäminen ja ruokavalion kohentaminen. Tilintarkastustuomioistuin korostaa erityiskertomuksessaan nro 10/2011, jossa kyseisiä ohjelmia arvioitiin, että erityisesti ”koulumaito-ohjelma käynnistettiin alun perin niin sanottuna myyntitoimenpiteenä, mutta sen päätavoitteeksi on vähitellen muodostunut komission esittämä ravitsemuksellisista näkökohdista huolehtiminen”.²⁰

49. Jos tällaista oletamaa ei olisi, olisi tuskin myöskään valmistajan kannalta hyödyllistä painattaa tällaista mainoslauseita jokaiseen myytäväksi tarjottavaan rahkapurkkiin.

50. Tämän jälkeen on todettava, että ilmaisun ”yhtä tärkeä kuin” käyttäminen merkitsee välttämättä sitä, että tuotteen, johon mainoslause on painettu, ja kyseiseen tuotteeseen painetun viestin eli päivittäisen maitolasillisen juomisen välillä on olemassa yhteys.

16 — Asia C-299/12, tuomio 18.7.2013, 22 kohta.

17 — Ibid., tuomion 24 kohta (kursivointi tässä).

18 — Ks. vastaavasti Académie nationale de médecine (Ranska) tiedonanto maitotuotteista, hyväksytty 1.4.2008 (Bull. Acad. med. 2008, 192, nro 4, s. 723–730) ja Maailman terveysjärjestön keskeiset periaatteet 6–24 kuukauden ikäisten lasten ravitsemuksesta silloin, jos he eivät saa rintamaitoa.

19 — Ks. neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maidon ja tiettyjen maitotuotteiden toimittamiseksi koulujen oppilaille myönnettävän yhteisön tuen osalta 10.7.2008 annettu komission asetus (EY) N:o 657/2008 (EUVL L 183, s. 17).

20 — Tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus nro 10/2011 ”Ovatko koulumaitoa ja kouluhedelmiä koskevat ohjelmat vaikuttavia?”, s. 5.

51. Kuten edellä mainitussa asiassa Green – Swan Pharmaceuticals CR annetussa tuomiossa todettiin, riidanalainen mainoslause voi ”muodostaa tavanomaisesti valistuneelle ja kohtuullisen tarkkaavaiselle ja huolelliselle keskivertokuluttajalle mielikuvan”²¹ siitä, että tämän hedelmärahan syömisestä koituu samanlaista terveydellistä hyötyä kuin maidon nauttimisesta. Siinä toisin sanoen viitataan siihen, että markkinoidun elintarvikkeen ja kuluttajien, erityisesti lasten, terveyden välillä on yhteys.

52. Koska asetuksen 2 artiklan 2 kohdan 5 alakohdassa tarkoitettun terveysväitteen määritelmän mukaan, sellaisena kuin unionin tuomioistuin tulkitsi sitä edellä mainitussa asiassa Deutsches Weintor antamassaan tuomiossa, mikä tahansa yhteys – onpa se suora tai epäsuora, heikko tai vahva, lyhyt- tai pitkäkestoinen – jolla viitataan terveydentilan kohentumiseen elintarvikkeen käytön ansiosta, kuuluu asetuksen soveltamisalaan,²² riidanalainen mainoslause kuuluu mielestäni terveysväitteenä sen aineelliseen soveltamisalaan.

53. Tämä ei koskisi mainoslauseita, joka olisi sentyyppinen kuin vihreää teetä sisältävien pussien pakkaukseen painettu teksti ”mielihyvä, joka tuottaa nautintoa”, tai suklaapatukkaan painettu teksti ”parasta maidosta ja viljasta”. Tällaiset mainoslauseet – sen lisäksi, että ensin mainitussa turvaudutaan toistoon, sillä jo sana mielihyvä tarkoittaa jotain, joka tuottaa nautintoa – eivät näet sisällä mitään viittausta terveyteen. Ensimmäinen antaa mielikuvan yleisestä hyvinvoinnista, kun taas jälkimmäinen merkitsee sitä, että asianomaisen tuotteen valmistuksessa on käytetty parhaita kahdesta siihen sisältyvästä ainesosasta (maitoa ja viljatuotteita).

54. Tätä näkemystä tukee myös tulkinta, jonka unionin tuomioistuin on antanut käsitteille ”esitetään” ja ”annetaan ymmärtää”, jotka sisältyvät sairauden riskin vähentämistä koskevan väitteen määritelmään.

55. Kuten jo edellä mainitsin, unionin tuomioistuin on näet katsonut, että ”ilmaisujen ’esitetään’ ja ’annetaan ymmärtää’ käyttämisestä seuraa, ettei luokittelu [asetuksen N:o 1924/2006 2 artiklan 2 kohdan 6 alakohdassa] tarkoitettua sairauden riskin vähentämistä koskevaksi väitteeksi edellytä, että väitteessä nimenomaisesti ilmoitettaisiin elintarvikkeen kulutuksen vähentävän merkittävästi ihmisillä esiintyvän sairauden kehittymisriskiä. *Riittää, että väite voi muodostaa tavanomaisesti valistuneelle ja kohtuullisen tarkkaavaiselle ja huolelliselle keskivertokuluttajalle mielikuvan siitä, että riskin vähentyminen on merkittävä*”.²³

56. Asetuksessa käytetään verbejä ”esitetään” ja ”annetaan ymmärtää” myös terveysväitteen määrittelyyn. Jos siis sovelletaan tässä yhteydessä tulkintaa, jonka unionin tuomioistuin antoi näille kahdelle käsitteelle edellä mainitussa asiassa Green – Swan Pharmaceuticals CR antamassaan tuomiossa, tämä merkitsee sitä, että riittää, että väite muodostaa keskivertokuluttajalle *mielikuvan* siitä, että elintarvikeryhmän, elintarvikkeen tai sen ainesosan ja terveyden välillä on yhteys, jotta kyseessä olisi asetuksessa tarkoitettu terveysväite.

57. Koska edellä esittämälläni tavalla on selvää, että riidanalainen mainoslause saattaa muodostaa keskivertokuluttajalle mielikuvan siitä, että hedelmärahkasta, johon tämä mainoslause on painettu, saadaan siinä määrin terveydellistä hyötyä, että se on yhtä tärkeä kuin päivittäinen maitolasillinen, se vastaa asetuksen 2 artiklan 2 kohdan 5 alakohdassa tarkoitettua terveysväitteen määritelmää.

58. Todettakoon lopuksi, että 10.10.2013 pidetyssä suullisessa käsittelyssä viitattiin siihen mahdollisuuteen, että tällainen terveysväitteen määritelmä saattaisi aiheuttaa Euroopan taloutta vahingoittavaa markkinoiden pirstoutumista. Mielestäni tästä ei ole kysymys.

21 — Tuomion 24 kohta.

22 — Tuomion 34 kohta.

23 — Em. asia Green – Swan Pharmaceuticals CR, tuomion 24 kohta (kursivointi tässä).

59. Ensinnäkään se, että mainoslause luokitellaan asetuksessa N:o 1924/2006 tarkoitetuksi terveystieteen väitteeksi, ei merkitse sen kieltämistä. Tällaista mainoslausea voidaan edelleen käyttää koko unionin alueella, jos tuotteen pakkausmerkinnöissä noudatetaan asetuksessa, erityisesti sen 10 artiklassa vahvistettuja edellytyksiä.

60. Toiseksi on niin, että vaikka arviointieroja saattaa ilmetä tuotteen eri kulutuspaikoissa, nämä liittyvät lainsäätäjän päätökseen valita mittapuuksi ”suhteellisuusperiaatteen mukaisesti ja tässä asetuksessa edellytettyjen suojelutoimenpiteiden tehokkaan soveltamisen mahdollistamiseksi – – kohtuullisen valistunut, tarkkaavainen ja huolellinen keskivertokuluttaja ottaen huomioon sosiaaliset, kulttuuriset ja kielelliset tekijät – –”.²⁴ Tämän valinnan perusteella kyseessä ei ole välttämättä yksi ja sama keskivertokuluttaja koko unionissa. Tästä syystä ”keskivertokuluttaja ei ole tilastollinen mittapuu”,²⁵ vaan ”kansallisten tuomioistuinten ja viranomaisten on [unionin] tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen käytettävä omaa harkintakykyään keskivertokuluttajan tyyppillisen reaktion arvioimiseksi kussakin tapauksessa”.²⁶

61. Kolmanneksi on mahdollista, että tuotteella tai jollain sen ainesosalla ei ole terveyden kannalta yleispätevää myönteistä sivumerkitystä. Tällaisessa tapauksessa valmistaja, joka haluaa markkinoida sitä koko unionin alueella, tekee itse valinnan siitä, haluaako hän mieluummin pakata tavaran eri tavoin eri maissa vai hylätä riidanalaisen mainoslauseen, ilman että tämä johtuisi asetuksesta N:o 1924/2006 tai siihen sisältyvästä terveystieteen määritelmästä.

62. Riidanalainen mainoslause sisältää siis mielestäni asetuksessa N:o 1924/2006 tarkoitettun terveystieteen väitteen. Näin ollen tarkasteluni johtaa siihen, että tutkin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämän kysymyksen. Jos unionin tuomioistuin ei yhdy näkemykseeni vaan katsoo, ettei riidanalainen mainoslause kuulu asetuksen N:o 1924/2006 soveltamisalaan, ennakkoratkaisukysymyksestä tulee hypoteettinen, eikä siihen pitäisi vastata.

C Asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklan ajallinen soveltaminen

1. Onko asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklan 3 kohta sovellettavissa?

63. Alustava kysymys koskee sitä, onko sovellettava säännös pikemminkin asetuksen 10 artiklan 3 kohta, kuten komissio korostaa, eikä 2 kohta, jos riidanalainen mainoslause on terveystieteen väite.

64. On selvästi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä arvioida, viitataan riidanalaisessa mainoslauseessa asetuksen 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti ”yleisluontoiseen, täsmentämättömään hyötyyn yleisen terveyden tai terveyteen liittyvän hyvinvoinnin kannalta”.²⁷

65. Jos tähän vastataan myöntävästi, mainoslause olisi asetuksen N:o 1924/2006 vastainen, koska kyseisen asetuksen 10 artiklan 3 kohta on ollut voimassa 1.7.2007 alkaen ja siinä edellytetään 13 ja 14 artiklassa säädettyjen luetteloiden julkaisemista, mitä ei ollut tapahtunut riidanalaisen tuotteen tapausaikana.

66. Päinvastaisessa tapauksessa ennakkoratkaisukysymykseen vastaamisesta olisi hyötyä ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle.

24 — Asetuksen N:o 1924/2006 johdanto-osan 16 perustelukappale.

25 — Ibid.

26 — Ibid.

27 — ”Vaikka kyseinen lähtökohta on asiakirja-aineiston perusteella edelleen kiistanalainen, on myös mahdollista, että kansallinen tuomioistuin vahvistaa sen” (julkisasiamies Botin em. asiassa Winner Wetten antaman ratkaisuehdotuksen 36 kohta).

2. Asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklan 2 kohdan edellytykset ja mahdolliset lähestymistavat

67. Asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklassa säädetään, että terveysväitteet ovat kiellettyjä. Jotta ne olisivat sallittuja, niiden on täytettävä kolme edellytystä:

- niiden on oltava asetuksen N:o 1924/2006 II luvun (3–7 artikla) yleisten periaatteiden mukaisia
- niiden on oltava asetuksen N:o 1924/2006 IV luvun (10–19 artikla) erityisten edellytysten mukaisia
- niiden on pitänyt saada asetuksen N:o 1924/2006 mukainen hyväksyntä ja niiden on sisällyttävä sen 13 ja 14 artiklassa tarkoitettuihin hyväksytyjen väitteiden luetteloihin.

68. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mielestä ensimmäinen terveysväitteiden sallittavuuteen liittyvistä kolmesta edellytyksestä täyttyy. Sen mielestä kolmas edellytys ei sitä vastoin voi täytyä, koska asetuksen N:o 1924/2006 13 ja 14 artiklassa tarkoitettuja luetteloita ei ollut vielä hyväksytty tosiseikkojen tapahtuma-aikana. Se esittää lopuksi toisesta edellytyksestä alustavan kysymyksen siitä, oliko asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklan 2 kohdan säännöstä sovellettava jo vuonna 2010, joka on riidan ratkaisemisen kannalta merkityksellinen ajankohta.

69. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mielestä on olemassa kolme keskenään vastakkaista lähestymistapaa:

- komission puoltaman ensimmäisen lähestymistavan mukaan asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklan 2 kohtaa samoin kuin koko asetusta sovellettiin kyseisen asetuksen 29 artiklan 2 kohdassa vahvistetusta päivämäärästä eli 1.7.2007 alkaen
- Ehrmannin puoltaman toisen lähestymistavan mukaan asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklan 2 kohdassa säädettyä tietojenantovelvollisuutta sovelletaan vasta siitä hetkestä, jona hyväksytyjen terveysväitteiden luettelo hyväksytään asetuksen 13 artiklan 3 kohdan mukaisesti, koska nämä luettelot mainitaan tämän 10 artiklan 1 kohdassa
- kolmannen lähestymistavan mukaan asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklan 2 kohdan a, c ja d alakohdan säännöksiä sovelletaan 1.7.2007 alkaen, mutta 10 artiklan 2 kohdan b alakohdan säännöksiä vasta siitä alkaen, kun hyväksytyjen terveysväitteiden luettelo on olemassa.

3. Oikeudellinen arviointi

70. Yhdyn komission lausuntoon, jossa puolletaan ensimmäistä lähestymistapaa.

71. Jos ensinnäkin tarkastellaan vain asetuksen sanamuotoa, on korostettava, että asetuksen N:o 1924/2006 29 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan asetusta tuli voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se oli julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä, ja sitä sovelletaan kyseisen artiklan toisen kohdan mukaan 1.7.2007 alkaen.

72. Kuten komissio korostaa, tämä soveltamispäivämäärä pätee koko asetukseen; mistään poikkeuksista ei ole säädetty.

73. Todettakoon tämän jälkeen, että missään asetuksen 28 artiklan siirtymäsäännöksissä ei säädetä tämän asetuksen 10 artiklan 2 kohtaa koskevasta poikkeuksesta.

74. Yhtäältä 28 artiklan 1 ja 2 kohta koskevat elintarvikkeita, jotka on saatettu markkinoille tai merkitty ennen päivämäärää 1.7.2007, ja toisaalta tuotteita, joihin liittyy ennen 1.1.2005 olemassa olevia tavaramerkkejä tai tuotenimiä. Kumpikaan näistä edellytyksistä ei kuitenkaan täyty esillä olevassa asiassa.

75. Myöskään 3 ja 4 kohtaa ei sovelleta, koska ne koskevat yksinomaan ravitsemusväitteitä.

76. Säännöksen 5 ja 6 kohta liittyy terveystietoihin, mutta vain 5 kohtaa sovelletaan riidanalaiseen mainoslauseeseen, koska se koskee 13 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja väitteitä eli terveystietoja, jotka kuvaavat ravintoaineen tai muun aineen vaikutusta kasvuun, kehitykseen ja elimistön toimintaan.²⁸

77. Tämän säännöksen mukaan tällaisia terveystietoja voidaan esittää asetuksen voimaantulopäivän ja 13 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen luettelon hyväksymisen välisenä aikana elintarvikealan toimijoiden vastuulla, mikäli väitteet ovat asetuksen mukaisia.

78. En yhdy Ehrmannin näkemykseen, jonka mukaan asetuksen N:o 1924/2006 28 artiklan 5 kohdan vaikutuksesta 10 artiklan 1 kohdassa säädetyn hyväksymisedellytyksen soveltamista lykättäisiin tilapäisesti ja *tämän seurauksena* lykättäisiin kaikkien siinä säädettyjen velvoitteiden ja siten myös 2 kohdassa mainittujen erityisiä tietoja koskevien velvoitteiden soveltaminen.

79. Päinvastoin siltä osin kuin asetuksen N:o 1924/2006 28 artiklan 5 kohdassa tarkoitetaan yhtäältä nimenomaan ajanjaksoa ennen hyväksytyjen väitteiden luettelon hyväksymistä ja muistutetaan toisaalta nimenomaisesti siitä, että tämän siirtymäkauden aikana käytetyn terveystietojen on oltava koko asetuksen mukainen, en näe syytä siihen, että voitaisiin sulkea pois asetuksen 10 artiklan 2 kohdassa säädettyjä velvoitteita, varsinkaan yhtä niistä (kuten asetuksen 10 artiklan 2 kohdan b alakohtaa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämän kolmannen vaihtoehtoisen lähestymistavan mukaan).

80. Väite, joka liittyy velvoitteeseen muuttaa jonkin asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen luettelon hyväksymisen jälkeen pakkausmerkintää, joka olisi ollut siirtymäkauden aikana 10 artiklan 2 kohdan mukainen, ei mielestäni myöskään vakuuta.

81. Jos näet asetuksen 10 artiklan 2 kohdan soveltamista pitäisi lykätä, pakkausmerkinnän muuttaminen olisi joka tapauksessa välttämätöntä siirtymäkauden päättyessä, sillä joko väite olisi tästä hetkestä alkaen hyväksytyjen väitteiden luettelossa, ja valmistajan pitäisi siis lisätä asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklan 2 kohdan mukaiset maininnat, tai väite ei olisi saanut hyväksyntää, ja valmistajan pitäisi poistaa siirtymäkauden aikana käytetyt pakkausmerkinnät. Molemmissa tapauksissa edellytettäisiin väistämättä muutosta. Tästä syystä asetuksen 10 artiklan 2 kohdan sovellettavuus 1.7.2007 alkaen merkitsee ainoastaan siihen sisältyvien mainintojen väistämättömän kirjaamisen aikaistamista, mikäli väitteet hyväksytään.

82. Toiseksi tämän asetuksen johdanto-osan ensimmäisen perustelukappaleen mukaan asetuksen tavoitteena on kuluttajansuojan korkean tason varmistaminen ja kuluttajien valinnan helpottaminen elintarvikkeiden osalta.

28 — Asetuksen 28 artiklan 6 kohta liittyy puolestaan muihin kuin 13 artiklan 1 kohdan a alakohdassa ja 14 artiklassa tarkoitettuihin terveystietoihin.

83. Se, että pakkausmerkinnöissä on pakolliset tiedot, edistää näiden tavoitteiden toteutumista. Kuten komissio on perustellusti maininnut, nämä tiedot eivät ole ainoastaan ensiarvoisen tärkeitä kuluttajalle, kun elintarviketta mainostetaan käyttämällä terveysväitettä, joka jo sisältyy asetuksen 13 ja 14 artiklan mukaisesti hyväksytyjen väitteiden luetteloihin, vaan yhtä tärkeitä ja tärkeämpiäkin, jos terveysväitettä käytetään asetuksen 28 artiklan 5 ja 6 kohdan siirtymäsäännösten perusteella ennen kuin se mahdollisesti tulevaisuudessa hyväksytään koko Euroopan unionin alueelle.

84. Asetuksen 10 artiklan 2 kohdan tulkinta, jonka mukaan sen sisältämää tietojenantovelvollisuutta sovellettiin 1.7.2007 alkaen, on siis paitsi asetuksen sanamuodon myös lainsäätäjän tavoitteiden mukainen.

85. Kolmanneksi myös säädöksen systemaattinen tulkinta tukee lähestymistapaa, jonka mukaan asetuksen 10 artiklan 2 kohtaa sovellettiin vuonna 2010.

86. Asetuksen 10 artiklan 1 kohdan mukaan lähtökohtana on, että terveysväitteet kielletään. Jotta tästä säännöstä voitaisiin poiketa, näiden väitteiden on ensinnäkin oltava asetuksen II luvun yleisperiaatteiden mukaisia, minkä lisäksi niiden on oltava IV luvun erityisten vaatimusten mukaisia, ja lopuksi niiden on saatava asetuksen mukainen hyväksyntä ja niiden sisällyttävä 13 ja 14 artiklassa tarkoitettuihin hyväksytyjen väitteiden luetteloihin.

87. Asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa asetetaan siten useita edellytyksiä, jotka vaikuttavat kumulatiivisilta ja yhtä tärkeiltä, koska päinvastaisia täsmennyksiä ei ole tehty.

88. Asetuksen 10 artiklassa säädettyjen terveysväitteisiin sovellettavien erityisten edellytysten täytäntöönpanoa koskevien suuntaviivojen hyväksymisestä 24.1.2013 annetun komission täytäntöönpanopäätöksen 2013/63/EU liitteenä olevissa suuntaviivoissa vahvistetaan tämä, ja niissä täsmennetään asetuksen 10 artiklan soveltamisen osalta, että ”hyväksytyjäkään terveysväitteitä ei saa käyttää, ellei niiden käyttö ole täysin asetuksen kaikkien vaatimusten mukaista. Siinäkin tapauksessa, että väite on hyväksytty ja sisältyy sallittujen terveysväitteiden luetteloon, kansallisten viranomaisten olisi ryhdyttävä toimiin, jos sen käyttö ei täytä kaikkia asetuksen vaatimuksia”.²⁹

89. Asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa asetetusta kolmannelta edellytyksestä eli siitä, että väitteet saavat hyväksynnän ja ne sisältyvät ”13 ja 14 artiklassa tarkoitettuihin hyväksytyjen väitteiden luetteloihin”, ei voida päätellä, että 10 artiklan 2 kohtaa sovellettaisiin vain, jos nämä luettelot ovat olemassa.

90. Asetuksen 10 artiklan 2 kohdassa näet täsmennetään edellytykset, joiden on täytyttävä, kun terveysväitettä *konkreettisesti* käytetään. Tiettyjä terveysväitteitä voidaan käyttää asetuksen 28 artiklan 5 ja 6 kohdan siirtymäsäännösten perusteella ennen unionin tasolla saatua hyväksyntää eikä siis vasta sen jälkeen, kun ne ovat saaneet hyväksynnän ja ne on kirjattu hyväksytyjen väitteiden luetteloihin.

91. Yhdyn siten komission näkemykseen, kun sen kirjallisten huomautusten mukaan asetuksen näissä säännöksissä otetaan huomioon, että terveysväitteitä oli jo käytetty elintarvikkeiden pakkausmerkinnöissä jäsenvaltioissa tämän asetuksen voimaantullessa ja että siinä säädetään riittävästä siirtymätoimenpiteistä, ”jotta elintarvikealan toimijat voivat mukautua – – asetuksen vaatimuksiin”,³⁰ samalla kun otetaan kuluttajan etu huomioon.

29 — EUVL L 22, s. 25. Ks. erityisesti suuntaviivojen johdannon toisen kohdan viimeinen virke.

30 — Asetuksen N:o 1924/2006 johdanto-osan 35 perustelukappale.

92. Asetuksen 28 artiklan 5 kohdan nojalla nimenomaan 13 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja väitteitä voidaan käyttää asetuksen voimaantulosta siihen saakka, kun 13 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu luettelo hyväksytään, jos ne ovat asetuksen ja siten 10 artiklan 2 kohdan vaatimusten mukaisia.

93. Koska asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklan 1 kohdan mukaan sääntönä on terveystväitteiden kieltäminen ja niiden hyväksyminen on poikkeus, siirtymäsäännöstä, jossa sallitaan niiden käyttäminen, vaikka kaikki asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa vahvistetut edellytykset eivät täyty, voidaan tulkita vain suppeasti. Näin ollen saman asetuksen 28 artiklan 5 kohtaa, joka koskee vain 13 artiklassa tarkoitettun luettelon olemassaoloa, ei voida ulottaa koskemaan 10 artiklan 2 kohdan erityisiä edellytyksiä edes osittain (kuten ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen esittämässä kolmannen lähestymistavan mukaan). Se, että valmistaja ei tunne käyttöedellytyksiä, jotka vahvistetaan asetuksen 13 artiklassa tarkoitettussa luettelossa, ei mielestäni estä määrittämästä ”kuinka paljon ja kuinka usein elintarviketta on nautittava väitetyin hyödyn saamiseksi”, joka on ainoa 10 artiklan 2 kohdan b alakohdan vaatimus (jota ei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kolmannen lähestymistavan mukaan sovellettaisi 1.7.2007 alkaen).

94. Asetuksen systemaattisen tulkinnan yhteydessä 10 artiklan 1 ja 2 kohdan välistä yhteyttä ei siis voida tarkastella erikseen. On sitä vastoin otettava huomioon, että terveystväitteiden käyttö – jolle asetetaan 10 artiklan 2 kohdassa erityisiä tietojenantovaatimuksia – sallitaan asetuksen muiden säännösten nojalla.

95. Asetuksen 19 artiklassa säädetään lisäksi, että hakija tai johonkin 13 ja 14 artiklassa tarkoitettuun luetteloon sisältyvän väitteen käyttäjä voi hakea asianomaisen luettelon muuttamista.

96. Tästä artiklasta seuraa, että asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja luetteloita ei vahvisteta lopullisiksi, kun ne hyväksytään, vaan ne voivat päinvastoin kehittyä.

97. Asetuksen kokonaisuuden kannalta myös tämä hyväksytyjen väitteiden luettelojen kehittymismahdollisuus puoltaa 10 artiklan 2 kohdan ajallista soveltamista 1 kohdassa tarkoitettujen luetteloiden hyväksymisestä riippumatta. Olisi näet epäjohdonmukaista ja asetuksella N:o 1924/2006 tavoitellun kuluttajansuojan päämäärän vastaista lykätä asetuksen 10 artiklan 2 kohdassa säädetyn erityisen tietojenantovelvollisuuden soveltamista siihen saakka, kunnes hyväksytyjen väitteiden luettelot hyväksytään, vaikka näiden luettelojen itsensä halutaan kehittyvän.

4. Yhteenveto

98. Edellä esitetyn sekä asetuksen N:o 1924/2006 10 artiklan 1 ja 2 kohdan, 28 artiklan 5 kohdan sekä 29 artiklan sanamuodon mukaisen, teleologisen ja systemaattisen tulkinnan perusteella katson, että 10 artiklan 2 kohtaa ja 28 artiklan 5 kohtaa on tulkittava siten, että 10 artiklan 2 kohtaan sisältyvää tietojenantovelvollisuutta on noudatettava 1.7.2007 alkaen.

V Ratkaisuehdotus

99. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Bundesgerichtshofin sille esittämään kysymykseen seuraavasti:

Elintarvikkeita koskevista ravitsemus- ja terveystväitteistä 20.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1924/2006, sellaisena kuin se on muutettuna 9.2.2010 annetulla komission asetuksella (EU) N:o 116/2010, 10 artiklan 2 kohtaa ja 28 artiklan 5 kohtaa on tulkittava siten, että 10 artiklan 2 kohtaan sisältyvää tietojenantovelvollisuutta on noudatettava 1.7.2007 alkaen.